

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.013.06.2019

Tomasz Sielicki
Burmistrz Świebodzina
Urząd Miejski w Świebodzinie
Ul. Rynkowa 2, 66-200 Świebodzin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/078 – Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży w szkołach publicznych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Świebodzinie, ul. Rynkowa 2, 66-200 Świebodzin (dalej <i>Urząd</i> lub <i>Gmina</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Sielicki, Burmistrz Świebodzina, od 22 listopada 2018 r. W okresie objętym kontrolą, funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: Dariusz Bekisz, Burmistrz Świebodzina, od 5 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów. 2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. 3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 do 16 grudnia 2019 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Anna Tronowicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/123/2019 z 17 października 2019 r.

(akta kontroli str. 1-8)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 478, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina przeprowadziła rozpoznanie potrzeb zdrowotnych w zakresie występowania u dzieci i młodzieży wad postawy i na tej podstawie dostosowała działania do wyników przeprowadzonego rozpoznania, m.in. dofinansowując i monitorując realizację projektu pn. „Program korekcji wad postawy”, który polegał na zorganizowaniu i przeprowadzeniu przez wyspecjalizowany podmiot leczniczy w zakresie ortopedii, zajęć korekcyjnych wad postawy, dla łącznie 230 dzieci i młodzieży.

Realizowano również inne działania profilaktyczne, których celem miało być m.in. ograniczenie występowania u dzieci i młodzieży wad postawy. Polegały one na dofinansowywaniu klubów sportowych, realizowaniu w szkołach programów profilaktycznych, organizowaniu i finansowaniu zajęć dodatkowych związanych z aktywnością fizyczną, w tym gimnastyki korekcyjnej. Gmina wspierała i monitorowała organizację w szkołach gabinetów profilaktyki zdrowotnej, nieodpłatnie udostępniając pomieszczenia na zorganizowanie w nich gabinetów oraz przekazując pieniądze na ich wyposażenie. Zapewniła szkołom środki finansowe pozwalające na tworzenie w nich warunków pobytu uczniów minimalizujących czynniki sprzyjające powstawaniu wad postawy.

Gmina prowadziła w szkołach działania informacyjne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy i eliminacji ryzyka ich rozwoju.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1 Obowiązująca w Gminie Strategia Rozwoju Gminy Świebodzin na lata 2015-2025⁴ nie zawierała kompleksowej analizy potrzeb zdrowotnych mieszkańców Gminy. Rozpoznanie potrzeb następowało w odniesieniu do konkretnego problemu zdrowotnego, w wyniku czego sporządzano Program zdrowotny (m.in. „Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018-2022”⁵ przyjęty w dniu 27 kwietnia 2018 r. na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁶) lub realizowano inne działania profilaktyczne (np. dofinansowywano projekt pn. „Program korekcji wad postawy”). W Gminie nie opracowano programu polityki zdrowotnej w zakresie wad postawy, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁷ (dalej *ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej*)⁸. Zgodnie jednak ze wskazanym sposobem działania

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Przyjęta uchwałą nr XI/173/2015 Rady Miejskiej w Świebodzinie z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Świebodzin na lata 2015-2025.

⁵ Program przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Świebodzinie nr XLII/633/2018 i sporządzony m.in. na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, ze zm.).

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 506, ze zm.

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, ze zm.

⁸ Zgodnie z art. 48a ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej sporządzanie programu polityki zdrowotnej powinno nastąpić na podstawie mapy potrzeb zdrowotnych, która dla województwa lubuskiego nie wskazuje potrzeb w zakresie profilaktyki wad postawy.

w załączniku nr 3 zarządzenia Wojewody Lubuskiego z dnia 16 sierpnia 2016 r. w sprawie ustalania Priorytetów dla Regionalnej Polityki Zdrowotnej Województwa Lubuskiego, przed ewentualnym sporządzeniem programu polityki zdrowotnej, dokonano rozpoznania potrzeb w zakresie wad postawy u dzieci i młodzieży⁹.

(akta kontroli str. 72-85, 92-108, 266)

Rozpoznanie potrzeb w zakresie opracowania programu polityki zdrowotnej dotyczącego wad postawy przeprowadzone zostało przez lekarzy ortopedów, we wrześniu 2015 r. na grupie 628 dzieci ze wszystkich szkół¹⁰. W ich wyniku u 35,7% przebadanych osób stwierdzono nieprawidłowości w badanym zakresie.

Poprzedni kierownik Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu odnosząc się do nieopracowania programu polityki zdrowotnej w zakresie wad postawy, wyjaśniał, że: (...) *w następstwie takich wyników badań, uznaliśmy, że najbardziej korzystne i wystarczające będzie dofinansowanie programu wad postawy realizowanego przez wyspecjalizowany podmiot w zakresie ortopedii, niż stworzenie w tym zakresie programu polityki zdrowotnej, którego efekty niekoniecznie byłyby takie jak realizowane przez wyspecjalizowany podmiot leczniczy.*

(akta kontroli str. 113, 134-135, 156, 246, 266)

W dniu 15 listopada 2019 r. podpisano umowę na sporządzenie projektu Strategii Rozwoju Gminy Świebodzin na lata 2019-2028, która według Burmistrza będzie zawierała rzetelne opracowanie dotyczące spraw zdrowotnych mieszkańców, w tym rozpoznanie ich potrzeb, a następnie na ich podstawie opracowany zostanie w 2020 roku program polityki zdrowotnej.

(akta kontroli str. 86-90, 248-249, 266)

1.2–1.3 W okresie objętym kontrolą, Gmina była organem prowadzącym dla sześciu szkół¹¹ (dalej *szkoły*) i wykazała następującą aktywność w zakresie profilaktyki wad postawy u dzieci i młodzieży:

- zrealizowała w szkołach siedem programów profilaktycznych związanych z profilaktyką wad postawy, w tym: wspólnie z przedstawicielami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (dalej *PSSE*) program: „Czyste powietrze wokół nas”, „Trzymaj Formę”, „Bieg po zdrowie” (opisano w punkcie 2.4 wystąpienia pokontrolnego);

- sfinansowała rozwój sportu na terenie Gminy poprzez zawarcie w okresie objętym kontrolą, odpowiednio: 11, 11 i 13 umów zawieranych z klubami sportowymi o udzieleniu dotacji na realizację zadania publicznego w zakresie rozwoju sportu, wydając na ten cel odpowiednio: 272,8 tys. zł, 347,4 tys. zł i 497 tys. zł¹²;

- zawierając dwie umowy (w 2018 r. i 2019 r.) z Lubuskim Centrum Ortopedii spółka z o.o. w Świebodzinie (dalej *LCO*), na realizację projektu pn. „Program korekcji wad postawy” polegającego na zorganizowaniu i przeprowadzeniu zajęć korekcyjnych wad postawy kończyn dolnych oraz kręgosłupa przez LCO. Umowy obejmowały okresy: od 8 marca 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. i od 4 lutego 2019 r. do 31 grudnia

⁹ Aktualnie obowiązujące zarządzenie Wojewody Lubuskiego z dnia 31 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalania Priorytetów dla Regionalnej Polityki Zdrowotnej Województwa Lubuskiego na lata 2019-2021, wśród priorytetów nie wymienia rozpoznawania potrzeb w zakresie wad postawy w celu ograniczenia powstawania wad postawy u dzieci i młodzieży.

¹⁰ Tj. 20% uczniów szkół. W roku szkolnym 2015/2016 do szkół uczęszczało łącznie 3.135 uczniów.

¹¹ W roku szkolnym 2016/2017 dla Gimnazjum: nr 1 i 3 w Świebodzinie, Szkoły Podstawowej nr: 2, 6, 7 w Świebodzinie, Szkoły podstawowej w Gościkowie. W latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 Szkół Podstawowych nr 1, 2, 3, 6, 7 w Świebodzinie oraz Szkoły Podstawowej w Gościkowie.

¹² Zajęcia skierowane były do dzieci i młodzieży (od 6 lat do 15 lat).

2019 r. i były skierowany do odpowiednio: 80 uczniów klas I-IV i 150 uczniów klas I-VIII szkół podstawowych Gminy Świebodzin. Zajęcia miały odbywać się w grupach maksymalnie pięcioosobowych (przez dwa miesiące dla każdej z grup).

(akta kontroli str. 116-121, 136-148, 152-154, 266-267)

LCO zobowiązało się do przeprowadzenia zajęć w okresie od marca 2018 r./stycznia 2019 r. do 31 grudnia danego roku, z przerwą w okresie wakacji, tj. od lipca¹³ do sierpnia, a Gmina do wypłaty wynagrodzenia: w wysokości 120 zł (brutto) za każdego ucznia miesięcznie za przeprowadzenie zajęć korekcyjnych, po przedłożeniu przez LCO prawidłowo wystawionej faktury, z załączoną ewidencją uczniów uczestniczących w zajęciach w miesiącu, za który wystawiono fakturę.

(akta kontroli str. 116-121, 267)

Przed zawarciem umowy, LCO przedkładał Gminie wstępny kosztorys, w którym wskazywano odpowiednio: koszt całkowity projektu – 25,6 tys. zł, 48,0 tys. zł w tym przewidywaną kwotę dofinansowania Gminy – 19,2 tys. zł, 36,0 tys. zł oraz 6,4 tys., 12,0 tys. zł. – dochód projektu, uzyskany w związku z zakładanym 40 zł kosztem miesięcznym na osobę (ponoszonym przez uczestnika zajęć).

(akta kontroli str. 127-133, 267)

Analiza realizacji umów wykazała, że:

- w 2018 r., w zajęciach korekcyjnych uczestniczyło 79 uczniów, w grupach maksymalnie pięcioosobowych;
- w 2019 r.¹⁴, 90 uczniów, w grupach maksymalnie pięcioosobowych.

W przypadku obu umów, wypłata wynagrodzenia następowała na podstawie faktury, do której załączano liczbę uczniów uczestniczących w zajęciach. Łącznie z tytułu realizacji umów wypłacono kwotę 37,1 tys. zł, z czego: 19,1 tys. zł w 2018 r. i 18 tys. zł w 2019 r.¹⁵

(akta kontroli str. 110-111, 267)

1.4. Wobec braku programów polityki zdrowotnej, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, nie zwracano się o dofinansowanie, o którym mowa w art. 48d ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

1.5. W okresie objętym kontrolą w żadnej ze szkół nie zorganizowano dodatkowych badań związanych z wadami postawy.

(akta kontroli str. 109, 267)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

¹³ W umowie z 8 marca 2018 r., od 6 lipca.

¹⁴ Według stanu na 30 września 2019 r.

¹⁵ Do 30 września 2019 r.

2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy.

Opis stanu faktycznego

2.1 W ramach bieżącej współpracy¹⁶, organ prowadzący, informowany był przez dyrektorów szkół o sprawach związanych z profilaktyczną opieką zdrowotną, w tym m.in. podpisanych umowach z pielęgniarkami oraz potrzebach w zakresie wyposażenia ich gabinetów. Dodatkowo, informacje o funkcjonującym w szkole gabinecie profilaktyki zdrowotnej, zawierane były w protokołach z kontroli (niektórych) przeprowadzanych przez PSSE, które przekazywane były organowi prowadzącemu.

(akta kontroli str. 172, 194-199, 247, 250, 262)

W trakcie kontroli NIK, w Urzędzie powstał rejestr umów zawartych przez dyrektorów szkół z pielęgniarkami.

(akta kontroli str. 171-172)

We wszystkich szkołach zorganizowany był gabinet profilaktyki zdrowotnej¹⁷.

(akta kontroli str. 168)

W żadnej ze szkół nie przeprowadzono kontroli lub audytu, które obejmowałyby realizację świadczeń profilaktyki opieki zdrowotnej w szkołach.

(akta kontroli str. 170, 262)

Odnosząc się do sposobu monitorowania realizacji świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej w szkołach: poprzedni kierownik Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu w Urzędzie wyjaśnił, że: *W toku bieżącej pracy/współpracy z placówkami oświatowymi informowałem dyrektorów o możliwościach pozyskiwania środków na zakup nowego wyposażenia gabinetów pielęgniarskich. Dyrektorzy w uzgodnieniu z pielęgniarkami, w swoich placówkach ustalali zakres niezbędnych potrzeb. Na podstawie tak uzyskiwanych informacji posiadałem wiedzę o realizacji świadczeń opieki zdrowotnej w szkołach;*

II Zastępca Burmistrza stwierdził, że: *Nie sygnalizowano Gminie potrzeb w zakresie wyposażenia gabinetów pielęgniarek oraz innych problemów związanych z realizacją świadczeń profilaktyki opieki zdrowotnej w szkołach. W ramach bieżącego nadzoru nad szkołami, który wykonywany jest m.in. poprzez spotkania w szkołach każdorazowo zasięgałem informacji dotyczących możliwych braków w zakresie wyposażenia gabinetów.*

(akta kontroli str. 3, 9-10, 14, 247, 251)

Czynności kontrolne przeprowadzone przez kontrolera NIK w dwóch szkołach podstawowych¹⁸ nie wykazały nieprawidłowości w zakresie wyposażenia gabinetów profilaktycznej opieki zdrowotnej.

(akta kontroli str. 258-261)

2.2 W okresie objętym kontrolą, na modernizację i wyposażenie gabinetów profilaktyki zdrowotnej, szkoły otrzymały kwotę w łącznej wysokości 21,3 tys. zł, z czego:

¹⁶ Spotkań Burmistrza oraz kierownika Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu z Dyrektorami Szkół.

¹⁷ W czterech przypadkach gabinety zostały utworzone w latach 90, a w dwóch w roku 2000.

¹⁸ Kontrole Nr P/19/078 przeprowadzona przez Najwyższą Izbę Kontroli w Szkole Podstawowej nr 6 i 7 w Świebodzinie.

- 9,9 tys. zł z budżetu Gminy na modernizację (przeprowadzona we wrześniu 2017 r.) gabinetu profilaktyki zdrowotnej w jednej ze szkół podstawowych¹⁹;
- 11,4 tys. zł w ramach dotacji celowej²⁰ na wyposażenie gabinetów profilaktyki zdrowotnej w trzech szkołach podstawowych.

(akta kontroli str. 173, 175, 262)

Przyznanie dotacji na wyposażenie trzech gabinetów profilaktyki zdrowotnej²¹ nastąpiło na podstawie umowy zawartej 24 listopada 2017 r.²² przez Burmistrza Świebodzina z Wojewodą Lubuskim, w której kwota w wysokości 11,4 tys. zł miała zostać wykorzystana na zakup sprzętu, o którym mowa w rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej²³. Na podstawie ww. umowy zobowiązano się m.in. do wykorzystania dotacji w terminie do 31 grudnia 2017 r. i jej rozliczenia do 15 stycznia 2018 roku²⁴.

(akta kontroli str. 175-186, 262-263)

Otrzymane środki wykorzystano zgodnie z celem i w wysokości określonej w umowie, tj. na zakup (w grudniu 2017 r.) wyposażenia trzech gabinetów profilaktyki zdrowotnej²⁵, a po upływie terminu do realizacji zadania, sporządzono, w wymaganej formie i terminie, sprawozdanie z rozliczenia dotacji.

(akta kontroli str. 181-191)

W 2016 r. Gmina przekazała wszystkim szkołom (6), łącznie kwotę 30 tys. zł (w ramach rezerwy części oświatowej) na wyposażenie gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Otrzymane przez szkoły środki²⁶ wydatkowane zostały, w okresie między wrześniem, a grudniem 2016 r., na zakup wyposażenia gabinetu profilaktyki zdrowotnej²⁷.

(akta kontroli str. 174, 263)

2.3 W celu zapewnienia nieodpłatnego udostępniania gabinetów profilaktyki zdrowotnej, wydane zostało w 2007 r. przez Burmistrza zarządzenie²⁸ o zwolnieniu z opłat z tytułu użytkowania gabinetów pielęgniarskich w szkołach gminy Świebodzin.

(akta kontroli str. 192, 263)

Zgodnie z art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami²⁹ w każdej ze szkół funkcjonował gabinet profilaktyki zdrowotnej, który był udostępniany pielęgniarkom, na podstawie umowy o nieodpłatnym użytkowaniu³⁰.

(akta kontroli str. 168, 263)

¹⁹ Przystosowanie pomieszczenia do wymagań dla gabinetu profilaktyki zdrowotnej w Szkole Podstawowej w Gościkowie.

²⁰ Dotacja z budżetu państwa.

²¹ Gabinety profilaktyki zdrowotnej w SP nr 1, 3, 6 w Świebodzinie.

²² Umowa nr 32/G/2017/WZ-V.

²³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1510, ze zm.).

²⁴ Dotacja udzielona m.in. na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach zapewniających poprawę jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. poz. 1774).

²⁵ Gabinety profilaktyki zdrowotnej w SP nr 1, 3, 6 w Świebodzinie. M.in. gabinet w SP nr 6 wyposażono w przenośny zestaw pierwszej pomocy, biurko medyczne, stół, fotel na kółkach, krzesło, szafka kartotekowa.

²⁶ Każda szkoła otrzymała 5 tys. zł.

²⁷ M.in. w SP 2 zakupiono: kozetkę, tablice Snellena - obrazy, cyfry, litery, ciśnieniomierz elektroniczny, mankiet pediatryczny do ciśnieniomierza elektronicznego, model do higieny jamy ustnej ze szczoteczką.

²⁸ Zarządzenie nr 172/B/07 z dnia 4 września 2007 r.

²⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1073.

³⁰ Umowy zawierane na rok kalendarzowy lub rok szkolny.

W trakcie kontroli NIK, w Urzędzie opracowano dla dyrektorów szkół wzór zarządzenia w sprawie udostępniania i korzystania z pomieszczeń i powierzchni szkolnych oraz ustalania wysokości opłat za korzystanie z nich, w którym m.in. zawarto regulacje dotyczące nieodpłatnego udostępniania pomieszczeń na cele, o których mowa w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami³¹ oraz formy w jakiej powinno to nastąpić (umowa).

(akta kontroli str. 169)

2.4 W okresie objętym kontrolą, w szkołach realizowano łącznie siedem programów profilaktycznych. Każda ze szkół, uczestniczyła przynajmniej w jednym programie (dwie szkoły w pięciu). Koszt realizacji programów, sfinansowany z budżetu Gminy, wyniósł łącznie 32,5 tys. zł (15,9 tys. zł w 2017 r., 9,6 tys. zł w 2018 r., 7,0 tys. zł w 2019 r.). Najwięcej szkół (5) realizowało program „Trzymaj Formę”³². Pozostałe programy realizowane w szkołach, to: „Szkolne Kluby Sportowe” (2)³³, „Mały Mistrz” (2)³⁴, „Bieg po zdrowie” (2)³⁵, „Aktywna Przerwa” (2)³⁶, „Czyste powietrze wokół nas” (1)³⁷, „Umiem pływać” (1)³⁸.

(akta kontroli str. 152-167, 263)

W latach 2018-2019 nie pozyskano środków z Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów na organizację zajęć z elementami gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej, z uwagi na dofinansowywanie zajęć korekcji wad postawy realizowanych przez LCO.

(akta kontroli str. 262)

2.5 W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki powiadomienia Gminy przez kuratora oświaty (w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego) o stwierdzonych uchybieniach w działalności szkół, dotyczących: realizacji podstaw programowych i ramowych planów nauczania wychowania fizycznego oraz zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

(akta kontroli str. 193)

2.6-2.7 Nadzór Gminy nad szkołami w zakresie przestrzegania przez nie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy uczniów, prowadzony był na podstawie wyników kontroli przeprowadzanych w szkołach przez

³¹ Dz. U. poz. 1078.

³² Celem programu była edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Program zakładał promocję aktywności fizycznej. Liczba uczniów biorących udział w programie, w roku szkolnym 2017/18 - 1.465 (50,6%), 2018/19 - 970 (33,5%), 2019/20 - 666 (25%).

³³ Celem programu było stworzenie przestrzeni do dodatkowej aktywności fizycznej, realizowanej w formie zajęć sportowo-rekreacyjnych, w szczególności dla dzieci i młodzieży o mniejszej sprawności fizycznej. Liczba uczniów biorących udział w programie, w roku szkolnym 2017/18 - 65 (2,2%), 2018/19 - 65 (2,2%), 2019/20 - 81 (3,1%).

³⁴ Celem programu była poprawa aktywności fizycznej wśród dzieci, przeciwdziałanie rosnącej liczbie dzieci otyłych oraz z wadami postawy. Liczba uczniów biorących udział w programie, w roku szkolnym 2017/18 - 143 (4,9%), 2018/19 - 131 (4,5%), 2019/20 - 153 (5,8%).

³⁵ Program, który obejmował również działania związane z edukacją zdrowotną oraz promocją zdrowia. Liczba uczniów biorących udział w programie, w roku szkolnym 2017/18 - 191 (6,6%), 2018/19 - 76 (2,6%), 2019/20 - 91 (3,4%).

³⁶ Celem programu było m.in. propagowanie aktywności fizycznej w czasie przerw lekcyjnych, w tym związanych z profilaktyką wad postawy. Liczba uczniów biorących udział w programie, w roku szkolnym 2017/18 - 1.007 (34,8%), 2018/19 - 370 (12,8%), 2019/20 - 401 (15,1%).

³⁷ Celem programu była profilaktyka antytytoniowa, obejmująca również działania związane aktywnością fizyczną. Liczba uczniów biorących udział w programie, w roku szkolnym 2017/18 - 103 (3,6%), 2018/19 - 30 (1%), 2019/20 - 48 (1,8%).

³⁸ Zajęcia nauki pływania. Liczba uczniów biorących udział w programie, w roku szkolnym 2017/18 - 30 (1%).

PSSE oraz dyrektorów szkół, którzy cyklicznie (dwa razy do roku) przeprowadzali kontrole w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły³⁹.

(akta kontroli str. 194, 201-202, 264)

Poza jednym przypadkiem (kontrolą), w którym PSSE stwierdziła, że części uczniom nie zapewniono możliwości pozostawienia podręczników i przyborów, wydając w tym zakresie decyzję nakazującą ich stworzenie do końca 2018 r.⁴⁰, w żadnej pozostałej kontroli nie sformułowano nieprawidłowości w zakresie: zorganizowania miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych przez uczniów, dostosowania sprzętów, z których korzystają uczniowie do wymagań ergonomii, posiadania wyposażenia sportowego z odpowiednimi atestami lub certyfikatami, dostosowania stanowisk pracy do warunków antropometrycznych uczniów. W kontrolach tych ustalono m.in., że:

- w pomieszczeniach szkół zapewniono uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych;
- od 50% do 100% wyposażenia szkół (6) posiadało atesty i certyfikaty, z czego w każdym przypadku atesty i certyfikaty⁴¹ posiadało nowo zakupione wyposażenie;
- w jednej ze szkół (spośród dwóch, w których badano zagadnienia ergonomii i warunki antropometryczne) stwierdzono (w jednej z klas) nieprawidłowe zestawienia stolika i krzesła, przypadki niedostosowania stolika lub krzesła do wysokości ciała i wskazując jednocześnie, że pomimo ustaleń faktycznych postawa uczniów była prawidłowa⁴².

(akta kontroli str. 194-200, 264, 269-279)

W żadnym z przekazanych Gminie protokołów z kontroli bezpieczeństwa i higieny warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, dyrektorzy szkół nie wskazywali na potrzeby dotyczące eliminacji czynników wpływających na wady postawy.

(akta kontroli str. 201-202, 264)

Organ prowadzący nie występował do szkół z wnioskami dotyczącymi zorganizowania w szkołach miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów, dostosowania sprzętu do wymagań ergonomii i warunków antropometrycznych uczniów oraz nabywania wyposażenia sportowego z odpowiednimi certyfikatami i atestami.

(akta kontroli str. 203, 264)

2.8 Gmina, w okresie objętym kontrolą na tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające wadom postawy

³⁹ Protokoły sporządzane na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2010 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm.).

⁴⁰ Kontrola przeprowadzona 13 marca 2018 r. w SP nr 1, w zakresie oceny stanu sanitarno-technicznego placówki. Ustalono w niej m.in., że: „ uczniom (z wyjątkiem uczniów klas I) w pomieszczeniach szkoły nie zapewniono możliwości pozostawienia części podręczników (...)” W protokole nie wskazano liczby uczniów, którego dotyczy ustalenie. Do końca 2018 r. zapewniono uczniom możliwość pozostawienia podręczników przyborów.

⁴¹ Np. w kontroli przeprowadzonej w: SP nr 3 stwierdzono, m.in. że szkoła jest przygotowana do roku szkolnego, meble (100%) posiadają atesty i certyfikaty (kontrola z dnia 11 grudnia 2018 r.); SP nr 6 stwierdzono, że 100% nowych mebli nowych posiada atesty i certyfikaty, a 40% funkcjonujących w placówce mebli starych takich atestów i certyfikatów nie posiada.

⁴² Kontrola przeprowadzona w SP nr 6 w dniu 13 stycznia 2017 r.

wydatkowała kwotę w łącznej wysokości 943,2 tys. zł (w 2017 r. - 287,2 tys. zł, 2018 r. - 476,2 tys. zł, 2019 r. - 179,8 tys. zł⁴³), w tym kwotę:

- 233,9 tys. zł na bazę sportową (zakup urządzeń dydaktycznych – np. piłek, łyżew, mat gimnastycznych, budowa trzech placów zabaw⁴⁴ oraz modernizacja nawierzchni boiska⁴⁵);
- 101,9 tys. zł na zapewnienie uczniom miejsca do przechowywania podręczników i przyborów szkolnych⁴⁶;
- 305,0 tys. zł na dostosowanie stanowisk pracy oraz infrastruktury do wymagań ergonomii i warunków antropometrycznych uczniów⁴⁷;
- 161,9 tys. zł na organizację zajęć na basenie⁴⁸;
- 105,9 tys. zł na organizację dodatkowych zajęć związanych z profilaktyką wad postawy;
- 34,7 tys. zł na wydatki związane z montażem wykładziny⁴⁹.

Poniesienie wydatków na bazę sportową, w łącznej wysokości 9 tys. zł, w przypadku dwóch wybranych szkół (SP nr 6 i 7), uzasadnione było koniecznością wymiany sprzętu sportowego w związku z jego zużyciem.

(akta kontroli str. 207-232, 264-265)

Gmina przyznała szkołom (wydatkując na ten cel kwotę 105,9 tys. zł) dodatkowe godziny na realizację zajęć związanych z profilaktyką wad postawy: z wychowania fizycznego, z gimnastyki korekcyjnej, pływania, sportowe⁵⁰, w wymiarze 2.636 godzin (2017 r. – 806, 2018 r. – 807, 2019 r. 1.023). Zajęcia dodatkowe realizowane były we wszystkich szkołach, w tym⁵¹: w dwóch z gimnastyki korekcyjnej⁵², ogólnosportowe⁵³ oraz „Małego Mistrza”⁵⁴, w jednej szkole z piłki ręcznej⁵⁵ oraz jednej z wychowania fizycznego⁵⁶.

(akta kontroli str. 205-206, 228, 265)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

⁴³ Stan na 30.10.2019 r.

⁴⁴ W SP nr 1, 3 w Świebodzinie i SP w Gościkowie.

⁴⁵ W SP nr 2.

⁴⁶ Środki przekazano pięciu szkołom: SP nr 1, 2, 3, 6, 7 w Świebodzinie.

⁴⁷ Środki przekazano sześciu szkołom: SP nr 1, 2, 3, 6, 7 w Świebodzinie oraz SP w Gościkowie.

⁴⁸ Środki przekazano pięciu szkołom: SP nr 1, 2, 6, 7 w Świebodzinie i SP w Gościkowie.

⁴⁹ Montaż na korytarzach oraz salach lekcyjnych.

⁵⁰ SKS, piłka ręczna.

⁵¹ Dane uzyskane na podstawie arkuszy organizacyjnych, przedłożonych przez Dyrektorów poszczególnych szkół. Dyrektorzy szkół, w których nie organizowano gimnastyki korekcyjnej, w arkuszach organizacyjnych, przedkładanych organowi prowadzącemu we wrześniu danego roku, nie wnioskowali o przyznanie dodatkowych godzin w tym zakresie.

⁵² SP nr 6 i Gościkowo.

⁵³ W SP nr 3 i Gościkowie.

⁵⁴ W SP nr 6 i 7.

⁵⁵ SP nr 6.

⁵⁶ SP nr 1.

3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, wśród realizowanych zadań informacyjnych i dotyczących edukacji zdrowotnej podejmowano działania związane z profilaktyką wad postawy, w postaci:

- umieszczenia na stronie internetowej Urzędu, fanpag`u Urzędu na portalu społecznościowym Facebook oraz Twitterze informacji dotyczących aktywności sportowej⁵⁷ (m.in. informacji o zawodach, imprezach i zajęciach sportowych);
- współorganizowania⁵⁸:
 - zawodów sportowych: dla drużyn Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym drużyn młodzieżowych (300 uczestników) oraz biegu w ramach II Jordanowskiej Piątki o Puchar Burmistrza dla mieszkańców Gminy (70 uczestników), ponosząc z tego tytułu koszty w łącznej wysokości 3,2 tys. zł,
 - Pikniku dla zdrowia, na którym mieszkańcy Gminy mogli skorzystać z bezpłatnych badań przeprowadzonych przez pracowników służby zdrowia, m.in. ortopedy, w zakresie wad postawy u dzieci⁵⁹;
- organizowania spotkań nauczycieli i przedstawicieli PSSE z rodzicami i dziećmi oraz rozwieszania plakatów i udostępniania ulotek w szkołach w ramach realizowanych w szkołach programów profilaktycznych⁶⁰;
- rozpoczęcia prac nad wydaniem książki pt. „Rodzinna książka kucharska”, w celu popularyzacji wiedzy na temat zasad zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, w tym popularyzacji wspólnego, rodzinnego uprawiania sportu i prowadzenia zdrowego aktywnego trybu życia.

(akta kontroli str. 152-154, 164-167, 233-235, 238-245)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

⁵⁷ Liczba odsłon informacji wahała się między 1000, a 5069.

⁵⁸ Z Państwową Strażą Pożarną, Starostwem Powiatowym w Świebodzinie, Stowarzyszeniem Joker.

⁵⁹ Gmina nie poniosła kosztów w związku z współorganizowaniem wydarzenia.

⁶⁰ „Trzymaj Formę”, „Bieg po zdrowie”, „Czyste powietrze”.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, 20 grudnia 2019 r.

Kontroler
Anna Tronowicz
główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis